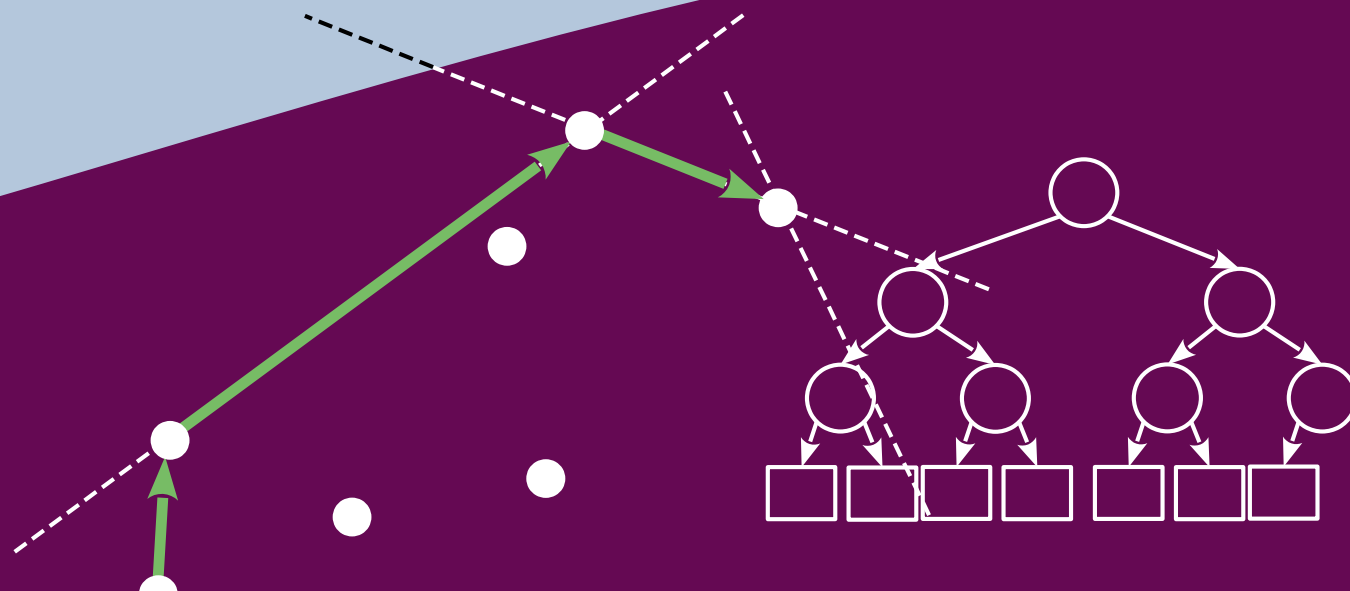
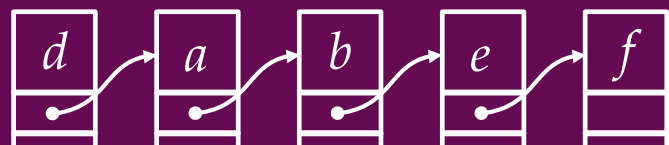
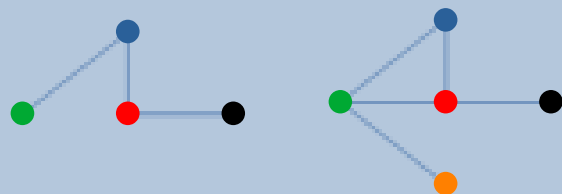

Napredni algoritmi i strukture podataka

Tjedan 7: Kompresijski algoritmi

Sadržaj

- Kompresijski algoritmi
  - Osnove
  - Huffmanovo kodiranje
  - Lempel-Ziv 77

Literatura:

- Krleža, Brčić: „Advanced Algorithms and Data Structures”, Lecture book.
- Drozdek: ”Elements of data compression”, Brooks/Cole Thomson Learning, 2002. (chapters 1, 3, 5.1)

Kompresijski algoritmi

- Kompresija - transformira ulaz u kompaktniji izlaz
- Zadovoljavajuća rekonstrukcija ulaza moguća („približni” inverz) – dekompresija
- **Bez gubitaka** – savršena rekonstrukcija
- **Sa gubitcima** – pragmatično zadovoljavajuća rekonstrukcija

Teorijska pozadina

- Dva pristupa
- **Statistička teorija informacija (SIT)**
  - Shannonova entropija i ansambli
- **Algoritamska teorija informacija (AIT)**
  - Kolmogorovljeva složenost, Turingovi strojevi

- Jednostavna i algoritmi manje složenosti
- Ocjena slučajnosti
  - Redundacije se komprimiraju, slučajnost ostaje u izlazu
  - Rekurzivno generirani podatci identificirani kao slučajni – nekompresibilni

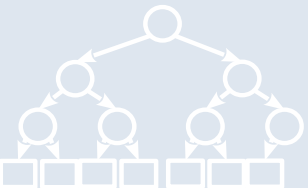

SIT

- n nezavisnih događaja $S=\{x_1, \dots, x_n\}$
- vjerojatnosti pojave $P=\{p_1, \dots, p_n\}$

Entropija

$$H(S) = - \sum_{i=1}^n p_i \log_2 p_i$$

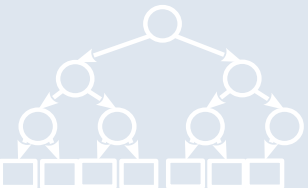

- U – referentni univerzalni Turingov stroj

Kolmogorovljeva složenost nekog niza znakova x jest duljina najkraćeg programa p koji generira x :

$$K_U(x) := \min_p \{l(p) : U(p) = x\}$$

Neizračunljiva!

Kodiranje

- **Jedinstvena dekodabilnost (koda)**

- Ako i samo ako postoji samo jedan način razdvajanja koda u odvojene kodne riječi

- **Prefix-free svojstvo (koda)**

- Ako nijedna kodna riječ nije prefiks druge

- **Kraftova nejednakost**

- Postoji prefix-free binarni kod $C=\{c_1, \dots, c_n\}$ sa duljinama $\{l_1, \dots, l_n\}$ ako i samo ako

$$\sum_{i=1}^n 2^{-l_i} \leq 1$$

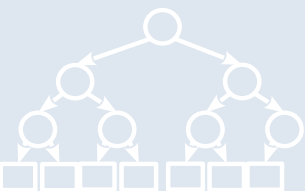
Kodiranje

- **Shannonov osnovni teorem za diskretno bešumno kodiranje**

- Za S koji ima entropiju $H(S)$, moguće je prefix-free kodiranje **sekvenci od k znakova** iz S sa prosječnom duljinom kodne riječi L_k po elementu iz S koja zadovoljava:

$$H(S) \leq \frac{L_k}{k} < H(S) + \frac{1}{k}$$

- Povećanjem veličine grupiranja („supersimbola”) se prosječna duljina kodne riječi po ulaznom simbolu približava entropiji izvora
  - „frakcionalno” kodiranje izvora
  - Povećava se složenost koda (i veličina kodne tablice)

SIT vs AIT

3.1415926535897932384626433832795028841971693993751...
(1,000,000+ decimala)

FYI: trenutni (Srpanj 2022.) rekord 10^{14} znamenki

- **SIT nekompresibilno**
  - Prolazi sve testove slučajnosti

SIT vs AIT

3.1415926535897932384626433832795028841971693993751... (1,000,000+ decimala)

def stream(length):

a = 2 * sqrt(2) / 9801

b=1

s=0

n=0

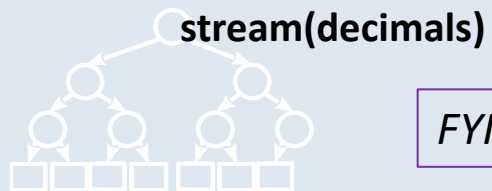
while b>10**-length:

b=a*(fact(4*n)/pow(fact(n),4))*((26390*n+1103)/pow(396,4*n))

s+=b

n+=1

return 1/s

FYI: [Ramanujanova formula](#)

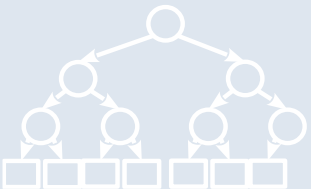
Kompresija bez gubitaka

- Uklanjanje statističke redundancije:
  - Reduciranje broja jedinstvenih simbola
  - Enkodiranje češćih simbola sa manje bitova
  - Minimizirati prosječnu duljinu $L_{avg} = \sum_i p_i l_i$
- Tehnike:
  - Kodiranje bazirano na frekvenciji
  - Stabla
  - Rekurzivne podjele
  - Uzorkovanje
  - Kvantizacija (zaokruživanje)
  - Riječnici (grupiranja znakova)
  - Funkcijske transformacije

Huffmanovo kodiranje (+stabla)

- Pretvorba iz izvornog alfabeta $S=\{x_1,\dots,x_n\}$ sa vjerojatnostima $P=\{p_1,\dots,p_n\}$ u kodne riječi $C=\{c_1,\dots,c_n\}$ sa odgovarajućim duljinama $L=\{l_1,\dots,l_n\}$.
- Prvo kodiranje za **optimalan** kod varijabilne duljine
  - Pohlepni algoritam
- „Zaokruživanje” vjerojatnosti u duljini (kvantizacija)
  - Cjelobrojni broj bitova za kodne riječi

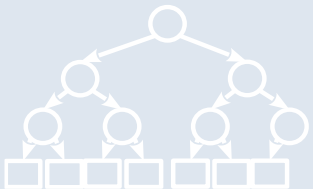
Izgradnja Huffmanovog stabla

- Ulaz: S,P sortirani prema P
- IzgradiHuffStablo(S,P):
  1. $Q_1 = \text{Queue}(), Q_2 = \text{Queue}()$ // Q_1 sadrži listove, Q_2 podstabla
  2. For each $x_i \in S$:
    1. $Q_1.\text{enqueue}((N_i = \text{Node}(x_i), p_i))$
  3. while $|Q_1| + |Q_2| > 1$:
    1. Dohvati $(N_a, p_a), (N_b, p_b)$, dva elementa sa najmanjim vjerojatnostima od svih elemenata na Q_1 i Q_2
    2. $R = \text{Node}(), R.\text{left} = N_a, R.\text{right} = N_b$ // lijevo-desno invarijantno
    3. $Q_2.\text{enqueue}(R, p_a + p_b)$
  4. return root= $Q_2.\text{dequeue}()$

Huffmanovo enkodiranje

- Za kodiranje svakog simbola x_i , obilazak od stabla do pripadajućeg lista slaže kodnu riječ c_i
  - Svaki prelazak u lijevo podstablo dodaje 0 na kraj kodne riječi, prelazak u desno dodaje 1 na kraj kodne riječi
- Caching kodnih riječi u kodnu tablicu radi efikasnosti
  - Key-value store

Huffmanovo dekodiranje

- Dekoder mora imati stablo ili kodnu tablicu
  - Izgradnja stabla iz kodne tablice
- Ulaz: enkodirani bit-stream Y , T Huffmanovo stablo
- HuffDekodiranje (Y , T):
  1. $C = T.\text{root}$
  2. **While** Y is non-empty:
    1. **If** C is leaf node:
      1. Output $C.\text{symbol}$
      2. $C = T.\text{root}$
    2. $B = Y.\text{fetch}()$
    3. **If** $B = 0$: $C = C.\text{left}$ **else** $C = C.\text{right}$

Huffman - primjer

Pretp. izvorni alfabet $S = \{A, B, C, D, E\}$, vjerojatnosti $P = \{0.4, 0.2, 0.14, 0.13, 0.13\}$

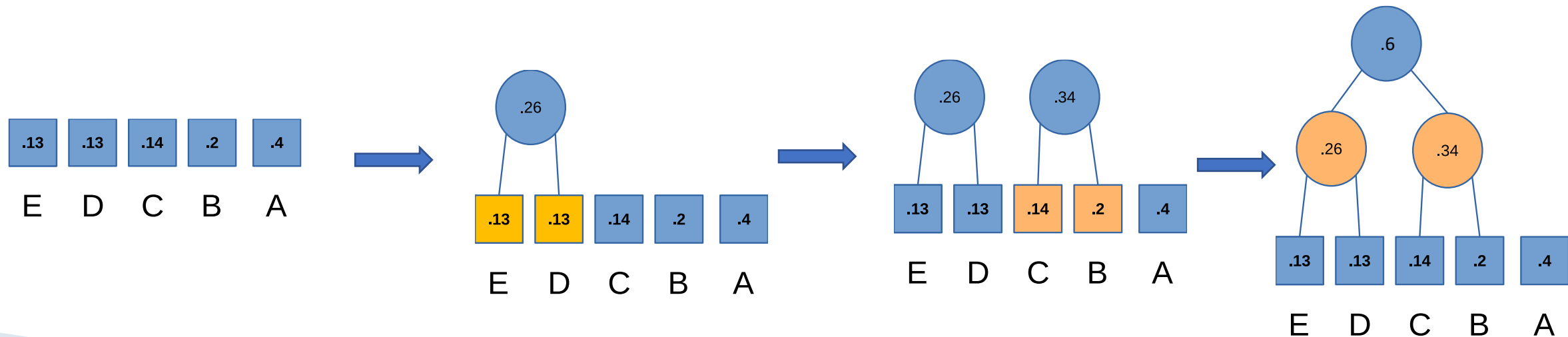
- a) Izgradite Huffmanovu kodnu tablicu
- b) Enkodirajte ulazni niz ABCABCABCE i izračunajte faktor kompresije
- c) Dekodirajte dolazni tok 01110111

Huffman – primjer a)

Pretp. izvorni alfabet $S = \{A, B, C, D, E\}$, vjerojatnosti $P = \{0.4, 0.2, 0.14, 0.13, 0.13\}$

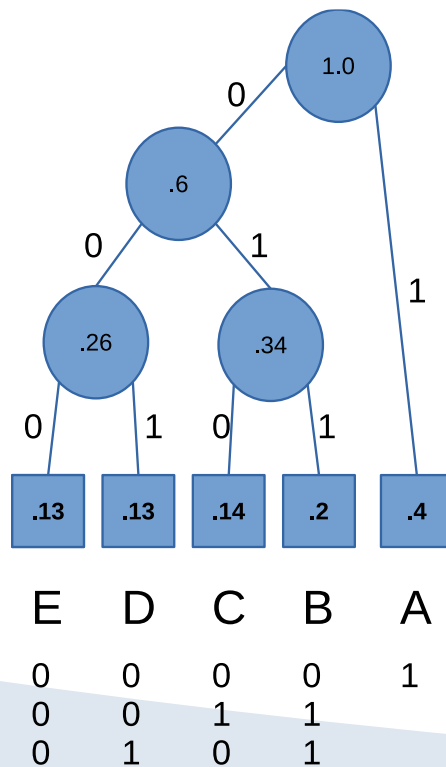
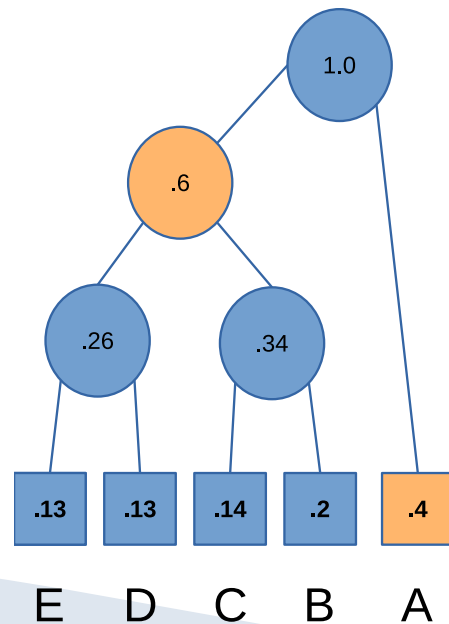
a) Izgradite Huffmanovu kodnu tablicu

Huffman – primjer a)

Pretp. izvorni alfabet $S = \{A, B, C, D, E\}$, vjerojatnosti $P = \{0.4, 0.2, 0.14, 0.13, 0.13\}$

a) Izgradite Huffmanovu kodnu tablicu

Simbol	Kodna riječ
A	1
B	011
C	010
D	001
E	000

Huffman – primjer b)

Pretp. izvorni alfabet $S = \{A, B, C, D, E\}$, vjerojatnosti $P = \{0.4, 0.2, 0.14, 0.13, 0.13\}$

b) Enkodirajte ulazni niz ABCABCABCE

Simbol	Kodna riječ
A	1
B	011
C	010
D	001
E	000

80 bitova za ASCII ulazni niz

Enkodirani niz:

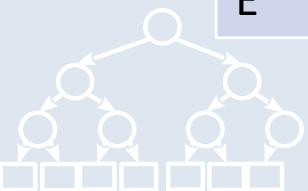
1 011 010 1 011 010 1 011 010 000

24bita za naš enkodirani niz

- Veličina tablice: $5 \cdot 8 + 13 = 53$ bita

Enkodirani podatci = niz + tablica = 77bitova

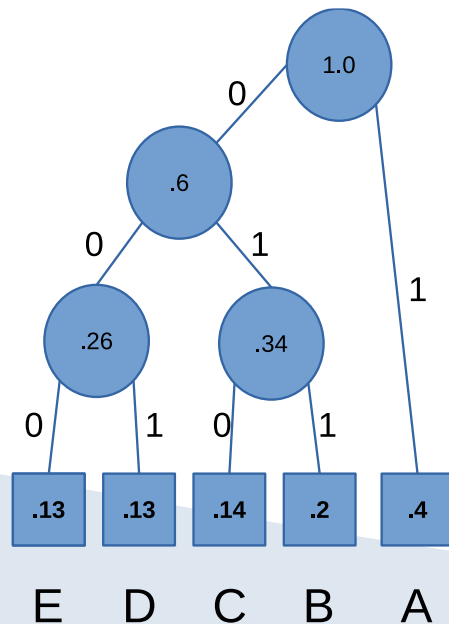
Faktor kompresije
 $80/77 = \mathbf{1.04}$

Huffman – primjer c)

Pretp. izvorni alfabet $S = \{A, B, C, D, E\}$, vjerojatnosti $P = \{0.4, 0.2, 0.14, 0.13, 0.13\}$

c) Dekodirajte dolazni tok 01110111

Dekodirano: **BABA**

Huffman - problemi

- Kvantizacija
  - Najbolji kod za individualne simbole, ali ne i skup S
  - Poboljšanje: Aritmetičko kodiranje
- Permutacijska invarijantnost - poboljšanja
  - Transformacije ulaza
    - Blokovo kodiranje – grupe znakova postaju simboli
  - Približavanje Kolmogorovljevoj složenosti

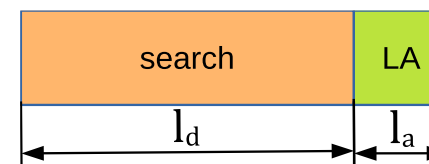
Metode zasnovane na riječniku

- Automatsko slaganje grupiranja za blokovsko enkodiranje
- Riječnik!
  - Statički
  - Dinamički
- Transformira ulazni tok u manji i prikladniji za komprimiranje

Lempel-Ziv77

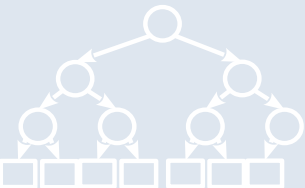
- Dinamički riječnik
- Kližući prozor
  - Traženje najvećeg preklapanja (pohlepno)
- Spremnik (buffer) od dva dijela
  - Riječnički spremnik (za pretraživanje)
    - tisuće znakova (obično potencije broja 2)
  - Unaprijedni spremnik (lookahead)
    - desetci znakova

LZ77 enkoder

- Ulaz: I – ulazni niz, L – lookahead spremnik, D – dictionary spremnik
- LZ77Encode(I, L, D):
  1. L = prvih L_a znakova unutar I
  2. Inicijaliziraj D kopijama $L[0]$
  3. while L is non-empty:
    1. Nađi najdulji prefiks p od L koji počinje unutar D
    2. i = pozicija p relativno od kraja D , j = duljina od p , k = prvi sljedeći znak iza p u L
    3. Output (i, j, k)
    4. Lijevi pomak $j+1$ znakova kroz kompoziciju D, L, I . Konzumira znakove iz I

LZ77 dekodler

- Ulaz: E – enkodirani niz, L – lookahead spremnik, D – dictionary spremnik, B – spremnik (spoj D, L)
- LZ77Decode(E, L, D):
  1. L = prvih l_q znakova unutar E
  2. Inicijaliziraj D kopijama $L[0]$
  3. while E is non-empty:
    1. Konzumiraj prvi triplet (i, j, k) iz E
    2. $Riječ = B[i:i+j]+k$
    3. Output ($riječ$)
    4. Lijevi pomak B -a za $len(riječ)+1$, stavi riječ na kraj B

LZ77 – primjer enkodiranje

Enkodirajte ulazni niz ABCABCABCE koristeći LZ77 i izračunajte faktor kompresije. Veličine spremnika neka su $l_a=4$, $l_d=4$.

spremnik (4 dict;4LA)	ulaz	izlaz
	ABCABCABCE	A
AAAA; <u>A</u> BCA	BCABCE	(0,1,B)
AAAB;CABC	ABCE	(0,0,C)
A <u>ABC</u> ; <u>A</u> BCA	BCE	(2,3,A)
A <u>BCA</u> ; <u>B</u> CE		(2,2,E)
ABCE;		

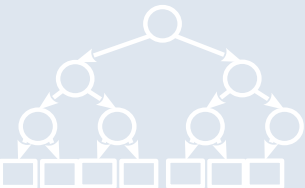
- Veličina enkodiranog izlaza:
 $8 + 4 * 12 = 56$ bitova
- Faktor kompresije:
 $80 / 56 = 1.43$

LZ77 – primjer - dekodiranje

Dekodirajte niz $A(0,1,B)(0,0,C)(2,3,A)(2,2,E)$. Veličine spremnika su $l_a=4$, $l_d=4$.

ulaz	spremnik (4 dict;4LA)	izlaz	Pomaknuti spremnik
A	AAAA;		AAAA;
(0,1,B)	AAAA;AB	AB	AAAB;
(0,0,C)	AAAB;C	C	AABC;
(2,3,A)	AABC;ABCA	ABCA	ABCA;
(2,2,E)	ABCA;BCE	BCE	ABCE;
	ABCE;		

LZ77 + Huffman

- **zlib** programska knjižnica
  - DEFLATE algoritam (LZ77 varijanta + Huffman + trikovi)
  - Linux, MacOS, iOS
  - PS3, PS4, Xbox, Wii, iPhone
  - Optimirane verzije: Intel, CloudFlare
  - [Dobra analiza](#)

